

ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2017. № 2. С. 26–31.

6. Плачинда Т.С. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх авіафахівців. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: збірник наукових праць*. 2014. Вип. 36(89). С. 345–349.

7. Токарева А.В. Інтегративне навчання як один з перспективних напрямів розвитку сучасної вищої освіти. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*. 2014. № 2 (8). С.184–187.

8. George Abuselidze, Gia Zoidze. The use of transferable skills in education and its impact on the economy. *CTE Workshop Proceedings*. 2023. Vol. 10. P. 124–138. URL: <https://doi.org/10.55056/cte.550> (date of access: 30.04.2024).

REFERENCES

1. Busel, V. T. (Ed.). (2001). *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv ; Irpin: Perun. 1440 s. [in Ukrainian]

2. Honcharenko, S.U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv: Lybid. 376 s. [in Ukrainian]

3. Lavnikov, O.A. & Lesyk, A.S. (2020). Intehrativnyi pidkhid u systemi vyshchoi osvity: poniattia i osoblyvosti [Integrative approach in the system of higher education: concept and features]. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriiia «Pedahohika i psykholohiia». Pedahohichni nauky* [Bulletin of the Alfred Nobel University. Series «Pedagogy and Psychology». Pedagogical sciences]. № 1 (19). S. 195–199. [in Ukrainian]

4. Munshtukov, I.V. & Chornohlazova, H.V. (2018). Osoblyvosti intehratsii zahalnotekhnichnykh i spetsialnykh dystsyplin v protsesi profesiinoyi pidhotovky v lotnykh navchalnykh zakladakh [Features of integration of general technical and special disciplines in the process of professional training in flight schools]. *Naukovi zapysky. Seriiia: Pedahohichni nauky* [Scientific notes. Series: Pedagogical sciences]. Vyp. 168. S. 164–168. [in Ukrainian]

5. Padun, N. O. & Padun, A. O. (2017). Intehrovane navchannia yak mizhdystsyplinarna problema [Integrated learning as an interdisciplinary problem]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Psykholoho-pedahohichni nauky* [Scientific notes of the N.N. Gogol State University. Psychological and pedagogical sciences]. № 2. S. 26–31. [in Ukrainian]

6. Plachynda, T.S. (2014). Pedahohichni umovy profesiinoyi pidhotovky maibutnykh aviafakhivtsiv. [Pedagogical conditions of professional training of future aviation specialists]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchyi i zahalnoosvitniyi shkolakh: zbirnyk naukovykh prats* [Pedagogy of forming a creative personality in higher and secondary schools: a collection of scientific papers]. Vyp. 36(89). S. 345–349. [in Ukrainian]

7. Tokarieva, A. V. (2014). Intehrativne navchannia yak odyn z perspektivnykh napriamiv rozvytku suchasnoi vyshchoi osvity [Integrative learning as one of the promising directions of development of modern higher education]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriiia «Pedahohika i psykholohiia». Pedahohichni nauky* [Bulletin of the Alfred Nobel University of Dnipropetrovsk. Series «Pedagogy and Psychology». Pedagogical sciences]. № 2 (8). S. 184–187. [in Ukrainian]

8. Abuselidze, G. & Zoidze, G. (2023). The use of transferable skills in education and its impact on the economy. *CTE Workshop Proceedings*. 2023. Vol. 10. P. 124–138. URL: <https://doi.org/10.55056/cte.550> (date of access: 30.04.2024). [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ЗАХАРОВА Оксана Віталіївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної підготовки, реабілітації та дрон-рейсінгу Льотної академії Національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: професійно-прикладна фізична підготовка авіаційних фахівців.

ДАРІЄНКО Андрій Валерійович – вчитель технологій, автосправи та креслення.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх пілотів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

ZAKHAROVA Oksana Vitaliivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor Department of Physical training, Rehabilitation and Drone racing Flight Academy of the National Aviation University.

Scientific interests: professionally applied physical training of aviation specialists.

DARIENKO Andrii Valeriyovych – teacher of technology, automobile engineering and drafting.

Scientific interests: professional training of future pilots.

Стаття надійшла до редакції 14.05.2024 р.

УДК 378.018.8:373.5.011.3-051]:796]:796.2.08.09-057.874](045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-214-380-385

КАШУБА Анатолій Анатолійович –

доцент кафедри теорії і практики фізичної культури та спорту

Рівненського державного гуманітарного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7782-898X>

e-mail: anatolii.kashuba@rshu.edu.ua

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ

У статті здійснено теоретичний аналіз педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності школярів.

Характеристику джерельної бази дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності здійснено за двома основними тематичними дослідницькими напрямками: професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури; організація змагальної діяльності як напрям професійної діяльності учителя фізичної культури.

Для виконання одного із завдань дослідження – визначення педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності школярів зі спортивних ігор у процесі вивчення фахових дисциплін – з'ясовано сутність понять «умова», «педагогічні умови» та ін.

Враховуючи результати структурно-логічного аналізу дослідницьких джерел, особливості змагальної діяльності школярів зі спортивних ігор, теоретико-методичні положення щодо професійної компетентності вчителя фізичної культури автором визначено педагогічні умови, що сприяють підвищенню рівня професійної готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності школярів зі спортивних ігор процесі вивчення фахових дисциплін:

особистісно-професійна мотивація студентів на фізичне самовдосконалення; удосконалення знань і практичних умінь студентів з питань організації змагальної діяльності зі спортивних ігор; впровадження нових та інноваційних форм професійного розвитку і саморозвитку майбутніх учителів фізичної культури.

На основі аналізу наукових джерел, теорії і практики досліджуваного процесу з-поміж перспективних напрямів подальших наукових розвідок виокремлюємо впровадження системного і комплексного підходу до професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в цілому та організації змагальної діяльності як напрям професійної діяльності учителя фізичної культури; впровадження нових та інноваційних форм професійного розвитку і саморозвитку майбутніх учителів фізичної культури.

Ключові слова: професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури, педагогічні умови, організація змагальної діяльності школярів, Нова українська школа, компетентнісний підхід.

KASHUBA Anatolii Anatoliyovych –
Associate Professor at the Department
of Theory and Practice of Physical Culture
and Sports, Rivne State University for the Humanities
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7782-898X>
e-mail: anatolii.kashuba@rshu.edu.ua

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL CULTURE FOR THE ORGANIZATION OF COMPETITIVE ACTIVITIES OF SCHOOL STUDENTS

In the article, a theoretical analysis of the pedagogical conditions of the professional training of future teachers of physical education for the organization of competitive activities of schoolchildren is carried out.

Characterization of the source base of research on the problem of professional training of future physical culture teachers for the organization of competitive activities was carried out in two main thematic research directions: professional training of future physical culture teachers; organization of competitive activities as a direction of professional activity of a physical culture teacher.

In order to fulfill one of the tasks of the research - to determine the pedagogical conditions of the professional training of future teachers of physical education for the organization of competitive activities of schoolchildren in sports games in the process of studying professional disciplines – the essence of the concepts "condition", «pedagogical conditions», etc. was clarified.

Taking into account the results of the structural and logical analysis of research sources, the peculiarities of the competitive activity of schoolchildren in sports games, the theoretical and methodological provisions regarding the professional competence of a physical education teacher, the author has defined pedagogical conditions that contribute to increasing the level of professional readiness of future teachers of physical culture to organize the competitive activity of schoolchildren in sports games in the process of studying professional disciplines: personal and professional motivation of students for physical self-improvement; improvement of knowledge and practical skills of students on the organization of competitive activities in sports games; introduction of new and innovative forms of professional development and self-development of future physical education teachers.

On the basis of the analysis of scientific sources, theory and practice of the researched process, among the promising areas of further scientific research, we single out the implementation of a systematic and comprehensive approach to the professional training of future teachers of physical education as a whole and the organization of competitive activities as a direction of the professional activity of a physical education teacher; introduction of new and innovative forms of professional development and self-development of future physical education teachers.

Key words: professional training of future teachers of physical culture, pedagogical conditions, organization of competitive activities of schoolchildren, New Ukrainian school, competence approach.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Актуальність проблеми підготовки майбутніх учителів фізичної культури визначається сучасними тенденціями розвитку педагогіки вищої школи, творчим підходом до планування навчально-виховного процесу, необхідністю ефективного розв'язання освітніх, оздоровчих, виховних завдань, а також цілеспрямованим впливом на покращення фізичної підготовленості учнів, реалізацію завдань збереження і зміцнення їх здоров'я.

Важливе значення у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури займає підготовка до організації змагальної діяльності школярів зі спортивних ігор.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Характеристику джерельної бази дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності здійснено за двома основними тематичними дослідницькими напрямами:

– професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури: удосконалення підходів до розуміння компетентності майбутнього фахівця, опанування майбутнім учителем фізичної культури педагогічними, фізкультурними і спортивними знаннями, навичками щодо проведення навчальних, тренувальних та секційних занять, організації змагальної діяльності у закладі освіти (Г. Богданова, Ю. Коваленко, Т. Хрестова, В. Пюрко, О. Пюрко та ін.);

– організація змагальної діяльності як напрям професійної діяльності учителя фізичної культури: визначення загальної кількості та результативності техніко-тактичних дій; визначення ефективності та стійкості спортивної техніки; контроль за спортивною тактикою; вимірювання фізіологічних і біохімічних реакцій організму спортсменів під час змагань та безпосередньо після їх закінчення; контроль психічних станів спортсменів (О. Сопотницька, М. Шехавцов та ін.).

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз педагогічних умов професійної підготовки

майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності школярів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Актуальність пошуку ефективних напрямів підготовки вчителя фізичної культури «визначається потребами суспільства у новому поколінні педагогічних кадрів, які зможуть реалізувати оздоровчі, освітні та виховні завдання, що відповідають пріоритетним напрямам державної освітньої політики України» [13, с. 148]. Тому, для підвищення рівня професійної компетентності вчителя фізичної культури необхідно створити педагогічні умови, які сприятимуть ефективному здійсненню цього процесу.

Для виконання одного із завдань дослідження – визначення педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності школярів зі спортивних ігор у процесі вивчення фахових дисциплін – з'ясовано сутність поняття «педагогічні умови», оскільки «вирішення будь-яких практичних педагогічних завдань передбачає створення значної кількості педагогічних умов, більшість із яких вже відома науковцям та педагогам» [12, с. 12].

Насамперед, щодо значення поняття «умова». Тлумачний словник надає декілька його значень: «1) необхідна обставина, що уможливило здійснення, створення, утворення чого-небудь; 2) обставини, особливості реальної дійсності, за яких відбувається або здійснюється що-небудь» [2, с. 1532].

Зупинимося на характеристиці поняття «педагогічна умова», яке має різні трактування в теоретичних працях. З'ясовано, що це поняття є досить поширеним у наукових працях, що підкреслює його значення для сучасної педагогічної науки:

– «норми, методи, умови, ситуації, що об'єктивно склалися та є необхідними для досягнення певної педагогічної мети» (О. Пехота, В. Будак) [10, с. 48];

– «сукупність взаємозалежних і взаємообумовлених заходів педагогічного процесу, які забезпечують досягнення конкретної мети» (К. Дубич) [3, с. 68];

– «сприяють усебічному гармонійному розвитку задатків особистості, з урахуванням потреб і формуванням загальнолюдських і професійно важливих якостей, ключових кваліфікацій, загальних і професійних компетентностей» (А. Литвин) [7, с. 42];

– «один із компонентів педагогічної системи, що відображає сукупність можливостей освітнього та матеріально-просторового середовища, які впливають на особистісний і процесуальний аспекти даної системи і забезпечують її ефективне функціонування та розвиток» [6, с. 84];

• «педагогічні умови становлять змістову характеристику компонентів (зміст, організаційні форми, засоби навчання та характер взаємин між учителем та учнями), які моделюють педагогічну систему (Г. Богданова) [1, с. 21];

• «особливості підготовки керівників шкіл до управлінської діяльності у системі

післядипломної педагогічної освіти, які сприяють розвитку професіоналізму» (Т. Сорочан) [11, с. 134];

• «сукупність різнопланових педагогічних чинників і змістових характеристик, що спеціально вводяться для раціонального формування в студентів готовності до тренерської діяльності в ігрових видах спорту» (О. Сопотницька) [10, с. 10].

Отже, наведені вище трактування дають можливість дійти узагальненого твердження, що педагогічні умови є системою, комплексом обставин (так званих зовнішніх і внутрішніх), від яких залежить стан сформованості досліджуваного феномену, зокрема, професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності школярів зі спортивних ігор у процесі вивчення фахових дисциплін.

На думку науковців, специфіка професійної діяльності вчителя фізичної культури проявляється, насамперед, у комплексному вирішенні оздоровчих, освітніх, виховних завдань у контексті формування фізичного, психологічного, духовного та соціального здоров'я учнів в освітньому процесі сучасної школи.

Тому, перейдемо до змістової характеристики поняття «педагогічна умова» в контексті професійної підготовки майбутніх учителів та учителів фізичної культури.

Дослідження Ю. Коваленко свідчить про неготовність випускників ЗВО на високому професійному рівні керувати процесом фізичного виховання школярів. Науковець виділяє умови підвищення ефективності професійної підготовки студентів, які освоюють цю спеціальність:

• формування професійної готовності студентів до фізичного виховання дітей шкільного віку, суть якої полягає в єдності мотиваційного (сформованість інтересу й потреби до майбутньої професії, до здорового способу життя), когнітивно-діяльнісного (професійні знання, уміння та навички), особистісного (професійно значущі якості особистості), здоров'язберігального (рівень фізичного здоров'я, функціональної підготовленості) компонентів з урахуванням їх взаємодії;

• інтеграція знань загальних основ фізичного виховання й особливостей психофізичного розвитку школярів;

• реалізація специфічних принципів пріоритету особистості майбутнього фахівця, безперервність і багаторівневість освіти, необхідність інтенсифікації навчального процесу, урахування специфіки майбутньої професії [4, с. 14].

У дисертації О. Сопотницької «Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності в ігрових видах спорту» (2016) констатовано, що вагому роль у досліджуваному процесі має особистісно орієнтоване навчання, котре передбачає налагодження взаємодії всіх суб'єктів навчання [10, с. 9]. Авторкою визначено такі педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів

фізичної культури до тренерської діяльності в ігрових видах спорту:

«– створення особистісно орієнтованого освітнього середовища на основі професійно спрямованої мотивації на ігрові види спорту – впливає на формування показників мотиваційного компонента готовності;

– удосконалення самостійної роботи майбутніх фахівців в опануванні ігрових видів спорту на основі особистісно орієнтованого навчання – впливала на формування показників науково-теоретичного компонента готовності;

– розробка та використання комплексу тренінгових вправ у підготовці майбутніх фахівців з ігрових видів спорту – спрямована на вдосконалення практичного компонента готовності;

– забезпечення вибору власної освітньої траєкторії з урахуванням рівня навченості, здібностей та індивідуальних особливостей – мала вплив на формування психофізіологічного компонента готовності;

– налагодження соціального партнерства під час удосконалення фізичної підготовки в ігрових видах спорту – спрямована на формування показників фізичного компонента готовності» [10, с. 9].

Колектив науковців (В. Пюрко, О. Пюрко, Т. Христова) з-поміж педагогічних умов, які сприятимуть успішній підготовці вчителя фізичної культури до виховної роботи зі школярами визначають: «збагачення професійної підготовки здобувачів вищої освіти виховним змістом в галузі фізичної культури і спорту (змістовний аспект); спрямованість педагогічної практики на формування вмінь виховної роботи; запровадження особистісно-орієнтованої підготовки майбутніх фахівців зі здоров'я людини до виховної роботи зі здобувачами середньої освіти» [13, с. 148–149].

Грунтуючись на результатах логічного аналізу науково-методичної літератури, узагальненні власного досвіду, автори досліджень одностайні в думці, що особливості професійної діяльності вчителя фізичної культури проявляються у комплексній генерації та поєднанні теоретичних знань, методичних підходів, рухових умінь і навичок, вільному володінні змістом навчальної програми та фізкультурно-оздоровчими технологіями.

У дослідженні з'ясовано, що формування нових підходів у фізичному вихованні школярів Нової української школи (НУШ) неможливе без реалізації компетентнісного підходу на уроках фізичної культури і позашкільній, виховній та спортивно-масовій роботі. Тому освітня політика держави спрямована на оновлення системи фізичного виховання НУШ, яка на концептуальному, змістовому і управлінському рівнях повинна бути спрямована на формування ключових предметних компетентностей і наскрізних умінь [5; 8].

На виконання ключових завдань сучасної освіти, Нової української школи актуалізується завдання підготовки майбутнього учителя – вмотивованого фахівця, діяльність якого на засадах педагогіки партнерства спрямована на виховання

цінностей особистості учня. Виконання такого важливого соціального та професійного завдання є можливим на засадах компетентнісного підходу. Тому, з урахуванням викладених вище теоретико-методологічних позицій важливою умовою ефективності процесу підготовки майбутніх учителів фізичної культури є врахування компетентнісного підходу.

Зокрема, виокремлюємо ключові компетентності, якими повинен володіти учитель фізичної культури, аби відповідати вимогам сучасної освіти за формулою Нової української школи: педагогічна компетентність; професійний розвиток; знання сучасних методик навчання; мотивація та психологічна готовність; інновації та інтегрований підхід; та ін.

Отже, компетентність вчителя фізичної культури є основою фундаменту для успішного впровадження ідей Нової української школи. Вчитель повинен бути готовим до постійного самовдосконалення та розвитку, використовувати сучасні методи та інновації, співпрацювати з іншими педагогами та психологами, а також бути прикладом для своїх учнів щодо здорового способу життя. Тільки завдяки такому підходу вчителі зможуть підготувати молоде покоління до життя в сучасному світі, де фізична активність та здоров'я мають дуже важливе значення. Їхня компетентність у багатьох сферах є вирішальною для досягнення цілей освітньої реформи та підготовки нового покоління українців до життя в сучасних умовах глобального світу.

Компетентність вчителя фізичної культури – це важлива передумова для успішного навчання та виховання учнів. Вчителі повинні бути готові до змін, постійно підвищувати свою кваліфікацію та вдосконалювати свої педагогічні навички, щоб надати дітям можливість розвиватися як фізично, так і освітньо та емоційно.

Вимоги до вчителя фізичної культури в Новій українській школі, впровадження її ідей відкривають водночас і нові можливості та підходи до навчання і виховання дітей. У цьому контексті вчителі фізичної культури відіграють надзвичайно важливу роль у підготовці молодого покоління до життя.

Охарактеризовані вище ключові компетентності, якими повинен володіти учитель фізичної культури, мають стати основою для обґрунтування педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури через доповнення змісту психолого-педагогічних та спеціальних фахових освітніх компонентів інноваційним когнітивним контентом, пошук та реалізація нових форм мотивації та формування психологічної готовності студентів до роботи з учнями, інноваційних форм професійного розвитку через практикування неформальної освіти, інформальної освіти (самоосвіти), інтегрованого підходу до підготовки майбутнього вчителя фізичної культури нового покоління у контексті соціальних викликів сучасності.

В контексті предметного поля нашого дослідження розглянемо педагогічні умови як важливі чинники, що сприяють підвищенню рівня

професійної компетентності вчителя фізичної культури у системі педагогічної освіти загалом та ефективності процесу професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності школярів зі спортивних ігор.

Враховуючи результати структурно-логічного аналізу дослідницьких джерел, особливості змагальної діяльності школярів зі спортивних ігор, теоретико-методичні положення щодо професійної компетентності вчителя фізичної культури, стан підготовки майбутніх учителів фізичної культури, результати констатувального експерименту, який засвідчив ряд проблемних питань, узагальнення власного досвіду, нами було визначено педагогічні умови, що сприяють підвищенню рівня професійної готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності школярів зі спортивних ігор процесі вивчення фахових дисциплін, а саме:

- особистісно-професійна мотивація студентів на фізичне самовдосконалення (розвиток самостійної роботи як чинника мотивації студентської молоді до фізичного самовиховання і самовдосконалення);

- удосконалення знань і практичних умінь студентів з питань організації змагальної діяльності зі спортивних ігор (наповнення змісту фахових ОК/ВК (ОС «бакалавр», «магістр») інноваційним змістовим контентом – теоретичним і практичним; орієнтація на компетентнісний підхід як ключовий, по-перше, у фізичному вихованні школярів в умовах Нової української школи, по-друге, у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури);

- впровадження нових та інноваційних форм професійного розвитку і саморозвитку майбутніх учителів фізичної культури (залучення студентів до неформальної / інформальної освіти; самоосвіта майбутніх учителів фізичної культури).

Визначені педагогічні умови, на нашу думку, є сприятливою основою для досягнення високого рівня професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності школярів зі спортивних ігор.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, в сукупності визначені педагогічні умови спрямовані на забезпечення професійної компетентності вчителя фізичної культури у системі педагогічної освіти загалом та ефективності процесу професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності школярів зі спортивних ігор, зокрема, у процесі вивчення фахових дисциплін, за усіма структурними компонентами (мотиваційним, когнітивним, діяльнісним, особистісним). Однак, кожна з виокремлених педагогічних умов має особливості впровадження в освітній процес, вибору форм і методів реалізації з метою досягнення ефективності процесу професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності школярів зі спортивних ігор, зокрема, у процесі вивчення фахових дисциплін.

На основі аналізу наукових джерел, теорії і практики досліджуваного процесу з-поміж перспективних напрямів подальших наукових розвідок виокремлюємо впровадження системного і комплексного підходу до професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в цілому та організації змагальної діяльності як напрям професійної діяльності учителя фізичної культури; дослідження перспективних форм професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації змагальної діяльності школярів; впровадження нових та інноваційних форм професійного розвитку і саморозвитку майбутніх учителів фізичної культури.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Богданова Г. С. Характеристика педагогічних умов підвищення рівня професійної компетентності вчителя фізичної культури. *Вісник Луцького національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2013. № 8(2). С. 18–24.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / Уклад і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
3. Дубич К. В. Особистісно орієнтоване виховання студентів в умовах соціокультурного середовища вищого навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Рівне, 2007. 267 с.
4. Коваленко Ю. О. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання дітей дошкільного віку у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Запоріжжя, 2008. 18 с.
5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року/ СХВАЛЕНО розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата запити: 02.02.2024)
6. Курлішук І. І., Швирка В. М. Педагогічні умови розвитку соціальної компетентності майбутніх фахівців засобом волонтерської діяльності. *Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique.* 2021. Volume 5. С. 84–87.
7. Литвин А. В. Методологічні засади поняття «педагогічні умови» : практ. посібник. 2-е вид., доп. і перероб. Львів : ЛДУБЖД, 2018. 88 с.
8. Нова українська школа. Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/nush> (дата запити: 12.02.2024)
9. Согоконь Олена. Формування здоров'язбережувальної компетентності студентів сучасного закладу освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика.* № 27 (2019). С. 115–120.
10. Сопотницька О. В. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності в ігрових видах спорту: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2016. 23 с.
11. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія та практика : монографія. Луганськ : Знання, 2005. 384 с.
12. Хриков Є. М. Педагогічні умови в структурі наукового знання. *Шлях освіти.* 2011. № 2. С. 11–15.
13. Христова Т. Є., Пюрко В. Є., Пюрко О. Є. Характеристика педагогічних умов підготовки вчителя фізичної культури до виховної роботи зі школярами. *Інноваційна педагогіка.* 2022. Вип. 51 Т. 2. С. 147–150.
14. Інтерактивна компетентність в системі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури / М. О. Шехавцов, М. А. Надія, Н. О. Симоненко. *Вісник Луцького національного університету імені Тараса Шевченка.* Серія: Педагогічні науки. 2020. № 5. С. 61–68.

REFERENCES

1. Bohdanova, H. S. (2013). Kharakterystyka pedahohichnykh umov pidvyshchennia rivnia profesiinoi kompetentnosti vchytelia fizychnoi kultury. [Characteristics of pedagogical conditions for increasing the level of professional competence of a physical education teacher]. Visnyk Luhanskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky. № 8(2). S. 18–24. [in Ukrainian]

2. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (2009). [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. (z dod., dopov. ta CD) / Uklad i holov. red. V.T. Busel. K.; Irpin: VTF «Perun». 1736 s. [in Ukrainian]

3. Dubych, K. V. (2007). Osobystisno oriantovane vykhovannia studentiv v umovakh sotsiokulturnoho seredovyscha vyshchoho navchalnogo zakladu : dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.07. [Personally oriented education of students in the socio-cultural environment of a higher educational institution: dissertation. ... candidate ped. Sciences: 13.00.07.]. Rivne. 267 s. [in Ukrainian]

4. Kovalenko, Yu. O. (2008). Profesiina pidhotovka maibutnykh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ditei doshkilnogo viku u vyshchykh navchalnykh zakladakh : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. [Professional training of future specialists in physical education of preschool children in higher educational institutions: autoref. thesis ... candidate ped. Sciences: 13.00.04.]. Zaporizhzhia. 18 s. [in Ukrainian]

5. Kontsepsiia realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» na period do 2029 roku/ SKhVALENO rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 hrudnia 2016 r. [The concept of implementation of state policy in the field of general secondary education reform "New Ukrainian School" for the period until 2029/ APPROVED by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 14, 2016.]. № 988-r/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (data zapytu: 02.02.2024) [in Ukrainian]

6. Kurlishchuk, I. I., Shvyryka, V. M. (2021). Pedahohichni umovy rozvytku sotsialnoi kompetentnosti maibutnykh fakhivtsiv zasobom volonterskoi diialnosti. [Pedagogical conditions for the development of social competence of future specialists as a means of volunteering]. Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique. Volume 5. S. 84–87. [in Ukrainian]

7. Lytvyn, A. V. (2018). Metodolohichni zasady poniattia «pedahohichni umovy» : prakt. posibnyk. [Methodological principles of the concept of "pedagogical conditions": practice. Manual]. 2nd ed., add. and processing 2-e vyd., dop. i pererob. Lviv : LDUBZhD. 88 s. [in Ukrainian]

8. Nova ukrainska shkola. [New Ukrainian school]. Instytut modernizatsii zmistu osvity. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/nush> (data zapytu: 12.02.2024) [in Ukrainian]

9. Sohokon, Olena. (2019). Formuvannia zdorov'iazberezhuvanoi kompetentnosti studentiv suchasnoho zakladu osvity. [Formation of health care competence of students of a modern educational institution]. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. № 27. S. 115–120. [in Ukrainian]

10. Sopotnytska, O. V. (2016). Formuvannia hotovnosti maibutnykh uchyteliv fizychnoi kultury do trenerskoi diialnosti v ihyrovykh vydakh sportu: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. [Formation of readiness of future physical education teachers for coaching activities in game sports: autoref. thesis ... candidate ped. Sciences: 13.00.04.]. Khmelnytskyi. 23 s. [in Ukrainian]

11. Sorochan, T. M. (2005). Pidhotovka kerivnykiv shkil do upravlinskoi diialnosti: teoriia ta praktyka : monohrafiia. [Preparation of school heads for managerial activities: theory and practice: monograph]. Luhansk : Znannia. 384 s. [in Ukrainian]

12. Khrykov, Ye. M. (2011). Pedahohichni umovy v strukturі naukovoho znannia. [Pedagogical conditions in the structure of scientific knowledge]. Shliakh osvity. № 2. S. 11–15. [in Ukrainian]

13. Khrystova, T. Ye., Porko, V. Ye., Piurko, O. Ye. (2022). Kharakterystyka pedahohichnykh umov pidhotovky vchytelia fizychnoi kultury do vykhovnoi roboty zi shkolaramy. [Characterization of the pedagogical conditions of physical education teacher training for educational work with schoolchildren]. Innovatsiina pedahohika. Vyp.51 T. 2. S. 147–150. [in Ukrainian]

14. Interaktyvna kompetentnist v systemi profesiinoi pidhotovky maibutnykh uchyteliv fizychnoi kultury (2020). [Interactive competence in the system of professional training of future physical education teachers] / M. O. Shekhavtsov, M. A. Nadiia, N. O. Symonenko. Visnyk Luhanskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriia: Pedahohichni nauky. № 5. S. 61-68 [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КАШУБА *Анатолій Анатолійович* – доцент кафедри теорії і практики фізичної культури та спорту Рівненського державного гуманітарного університету.

Наукові інтереси: теорія і практика фізичної культури та спорту, професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури, організація змагальної діяльності.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KASHUBA *Anatolii Anatoliyovych* – Associate Professor at the Department of Theory and Practice of Physical Culture and Sports, Rivne State University for the Humanities.

Scientific interests: theory and practice of physical culture and sports, professional training of future teachers of physical culture, organization of competitive activities.

Стаття надійшла до редакції 18.05.2024 р.

УДК 378.1:81

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-214-385-388

СВИСТОВИЧ Олег Михайлович –

аспірант кафедри міжкультурної комунікації та перекладу, факультет іноземних мов, Львівського національного університету імені Івана Франка
 ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-9683-9027>
 e-mail: osv@outlook.com

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

У статті висвітлюються соціолінгвістичні аспекти вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти. Розкриваються традиційні аспекти у навчанні мови. Означаються головні цілі соціолінгвістики. Для ефективного здійснення комунікації з колегами викладачів іноземних мов необхідно мати сформовану соціолінгвістичну компетенцію, яка як компонент комунікативної компетенції є одним із запланованих результатів вивчення мови у вищій школі.

Одним із найважливіших показників при виборі адекватної комунікативної стратегії є соціальний «портрет» співрозмовника, зумовлений у тому числі професійною сферою діяльності. У зв'язку з цим актуальним для наукових цілей стає вивчення у лінгводидактичних цілей фактору професійної приналежності учасника комунікації